

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Cursus Theologicus

Gormaz, Juan Bautista

Augustae Vindelicorum, 1707

Disputatio 13. De Essentia, & Objecto Voluntatis Divinæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81950)

mediate objecto, ut diximus n. 727. differunt autem inter alia ista duæ scientiæ, quod scientia de actu libero Dei respicit objectum, quod vel nunquam existet, vel existet per statum ab æterno, & in æternum: secus objectum de scientia actus liberi creaturæ; ut ex eodem numero constat.

743. **Objic. 8.** Si daretur in Deo scientia media reflexa, corrueret omnino humana libertas; ergo &c. Probat ant. Complexum ex auxilio indifferenti, & scientia media reflexa, qua cognoscat Deus se daturum auxilium indifferens, si prævideatur efficax, non autem daturum, si prævideatur inefficax, est connexum essentialiter cum consensu, & inevitabile à voluntate; ergo tolleretur libertatem. Antecedens quoad primam partem de connexionem est certum. Quia in illo complexo includitur hæc scientia media cognoscens auxilium non exiturum pro casu dissensus, sive pro casu inefficaci: atque adeo illa scientia, ne falsa sit, exigit consensum ex tali auxilio, si conferatur. Quoad secundam partem de inevitabilitate probatur. Illud complexum includit solum auxilium, & scientiam mediam reflexam: sed voluntas nequit evitare auxilium, neque scientiam mediam reflexam; ergo neque illud complexum. Probat. min. In primis nequit evitare auxilium, cum non possit evitare actum primum proximum constitutum per auxilium: deinde nequit evitare illam scientiam mediam reflexam, cum ea maneret, sive voluntas consentiret, sive non consentiret; ergo &c.

Resp. neg. ant. ad probationem conc. ant. 744. quoad primam partem, & neg. quoad secundam. Ad probationem dist. maj. includit solum auxilium nudè sumptum neg. ut affectum scientia media directa conc. maj. & dist. eodem modo minori neg. consequent. ad probationem dist. ant. nequit evitare auxilium nudè sumptum conc. ut affectum scientia media de consensu sub illo neg. ant. & consequentiam. Ratio est, quia in illo complexo ex scientia media reflexa, & directa includitur verificatio conditionis; cum autem conditio hujus scientiæ mediæ reflexæ, qua cognoscit Deus se daturum auxilium indifferens, si prævideatur efficax, non solum asserat auxilium nudè sumptum, sed auxilium sub conditione scientiæ mediæ directæ de consensu sub illo, eo ipso, quod ea scientia media directa sit evitabilis à voluntate per dissensum, exinde est evitabile à voluntate per dissensum non quidem auxilium nudè sumptum, sed ut affectum scientia media de consensu sub illo; etenim hæc veritas complexa, auxilium affectum scientia media de consensu sub illo, non solum deficit deficiente auxilio, sed etiam deficit deficiente consensu sub illo, ut enim deficiat torum, satis est, quod deficiat quæcunque pars illius constitutiva; cum autem voluntas possit evitare hanc secundam partem, potest etiam manifestè evitare eam veritatem complexam; atque adeo minimè manet inevitabilis à voluntate. Vide à numero

890.

o * o * o

DISPUTATIO XIII.

DE ESSENTIA ET OBJECTO VOLUNTATIS DIVINÆ.

745. **Definitur** voluntas à Philosopho *lib. 1. Rethorico* c. 10. *Appetitus boni cum ratione.* Id est: Appetitus rationalis, sive strictè, sive larè sumptus, sive fuga, sive prosecutione potens tendere in objectum, quod ratio, sive intellectus illi proponit. Ex quo voluntas sufficienter distinguitur ab appetitu sensitivo, qui non tendit in objectum, ut per rationem propositum, sed ut propositum per sensus. Inferri in Deo volitivum ex intellectivo per metaphysicam demonstrationem judicant Thomistæ: ex probatione hic assumpta à D. Thoma. Vasquez verò, Arriaga, Herrera, alique judicant non ita inferri posse: neque eam rationem assumptam esse à D. Thoma ut demonstrationem, sed ut meram congruentiam. Quæstio est purè physica: in tractatu enim de anima quæritur, an possit divinitus dari intellectivum non volitivum. Qui affirmant cum Arriaga *disp. 11. de Anima*, dicunt in præfenti rationem D. Thomæ non esse demonstrativam. Cæterum ratio D. Thomæ facile reduci potest ad demonstrationem,

probando volitivum non ex intellectivo utcumque, sed ex intellectivo perfectissimo, qui ex ratione summæ perfectionis debet cognoscere se habere omnem perfectionem sine imperfectione: cum autem talis sit voluntas divina ex communi doctrina data n. 202. & 211. Exinde clarè fit Deum esse volitivum.

SECTIO I.

De existentia, & objecto materiali voluntatis divinæ.

Assero 1. Fide, & ratione constat, dari in Deo voluntatem, & volitionem. Prob. 1. ex Paulo ad Ephes. 1. *Predestinavit nos secundum propositum voluntatis sue: qui operatur omnia secundum consilium voluntatis sue.* Ubi nomine consilii, & propositi exprimitur volitio; nomine verò voluntatis, virtus capacitas, seu facultas volendi; ergo &c. Conf. 1. ex *Genes. 27. Voluntas Dei fuit, ut cito occurreret mihi, quod volebam.* Et 45. *Dei voluntate huc missus sum.* Pariter in sacra scriptura expri-

præmittitur passum divini affectus prosequutionis, & fugæ. Prosequutionis nimirum Sap. 12. *Subest enim tibi, cum volueris, posse.* Fugæ verò Psal. 5. *Odisti omnes, qui operantur iniquitatem.* Et Prov. 6. *Sex sunt, quæ odit Dominus, & septimum detestatur;* ergo &c. Confirmatur secundò ratione attracta num. superiori. Tum etiam ex Gubernatione, & Providentiâ divina, & ex communi omnium consensu. Gentes enim, quantumvis barbaræ, vel Deum non colunt, ut debent, vel illum volentem agnoscunt; adeoque & placatum suis sacrificiis esse volunt. Unde hæc veritas adeò omnibus nota est, ut teste Ruiz *disp. 1. sect. 1. num. 3.* Nullus hæreticorum, aut Philosophorum ad tantum delirium pervenerit, ut Deo expressè voluntatem negaverit; licet enim Albertus hunc errorem tribuere videatur Aristoteli, Avicennæ, Averroë, Porphyrio, & Theophrasto, revera istum errorem his auctoribus non tribuit, neque illi voluntatem, sed anxietatem aliâque imperfectiones Deo negarunt, ut ipse Albertus postea fateretur.

747. Affero 2. Virtus volitiva in Deo neque est potentia realis, neque habitus, neque actus primus realis ad volitionem, si voces strictè sumantur: bene verò actus primus, & potentia, ex modo nostro concipiendi Logica, & metaphysica. Probatur. Eo modo se habet voluntas ad volitionem, quo intellectus ad intellectionem: sed intellectus neque est potentia realis &c. ut constat à num. 212. Ergo idem dicendum est de voluntate. Ubi opportunè notandum est Deo concedendas esse virtutes, quæ nullam dicunt imperfectionem; nam nomine virtutis intelligitur à SS. PP. rectitudo stabilis potentie rationalis ad opus rectum, & non ad irrectum: sed hæc reperitur in Deo, quamvis non reperitur habitus, seu difficultas; ergo &c. Qua de causa Aristoteles citatus n. 253. vocat eas in Deo quid præstantius virtute, cum sint quid præstantius habitu.

748. Affero 3. Deus se ipsum integrè, & completè amat: adeoque est objectum materiale suæ voluntatis. Probat. 1. DEUS amat id, quod est infinitè amabile: sed talis est ipse Deus; ergo &c. 2. Deus per sui cognitionem comprehendit perfectissimè suam infinitam bonitatè: sed comprehensio perfectissima objecti præditi bonitatè infinita, necessariò rapit voluntatem in sui amorem perfectissimum; ergo &c. Unde per quemcumque divinum actum Deus se totum amat secundum id, quod requiritur ex parte actûs; adeoque per actum necessarium se amat secundum omnia prædicata necessaria: per actum verò liberum se amat secundum omnia, quæ requiruntur ex parte actûs liberi, & sic de reliquis. Quare amor Dei erga se ipsum, prout est sui amor, dicitur efficax affectivè, non verò effectivè. Ratio est, quia amor, quo DEUS se amat, licet non sit productivus D E I, ut per se pater; adeoque non sit efficax effectivè:

at ita efficaciter affectivè tendit in Deum, ut ex modo tendendi excludat quamlibet volitionem, & displicentiam, vel levissimam Dei, in quo fiat efficacia affectiva. Exinde amar sua prædicata, quia sibi bona; adeoque per amorem benevolentie, & concupiscentie; amorem autem suum, & gaudium sui amat per amorem necessarium absque virtualitatibus amoris strictè distinctis, ut latè constat ex dictis à n. 124. per integram disputationem.

Affero 4. Omnia creata possunt esse objectum materiale voluntatis divinæ. Probatur facile. Voluntas divina non solum potest tendere in objectum per affectum intentionum, aut permissivum: sed etiam per affectum prosequutionis, aut fugæ, ut constat n. 746. atque adeò, si res sunt bonæ, tendere potest in illas per affectum prosequutionis: si sunt malæ, per affectum fugæ: si sunt indifferentes, potest eas permittere, præcipere, aut prohibere: sed exinde omnia creata possunt esse objectum materiale voluntatis divinæ; ergo &c.

Affero 5. Cum communi nostrorum contra modernos Thomistas: Deus potest amare amore inefficacis desiderii aliqua purè possibilia: sive quæ nec sunt, nec unquam erunt: adeoque & hæc esse possunt objectum materiale voluntatis divinæ. Probatur primò ex illis Pauli verbis 1. ad Timoth. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri.* Etenim cum salus plurium eorum sit merè possibilis, Deus habet desiderium inefficax talis salutis merè possibilis; ergo &c. Confirm. ex Ambrosio cit. n. 58. ex Augustino, & Exim. Doctore citatis n. 66. ex Prospero, & Tridentino citatis n. 67. hanc nostram doctrinam tradentibus. Quare D. Prosper super cap. 8. Gallorum ita habet: *Qui dicit, quod non omnes homines velit Deus salvos fieri, sed certum numerum prædestinatorum, durius loquitur, quam loquendum est de altitudine inscrutabilis gratie Dei, qui & omnes homines vult salvos fieri, atque ad agnitionem veritatis venire.* Quod idem testantur plura SS. PP. & Scripturæ testimonia apud Ruiz *disp. 19. de voluntate Dei sect. 6.* Ex quo præoccupata manet evasio aliquorum, qui dicebant eam divinam volitionem non esse voluntatem beneplaciti, sed puram voluntatem signi, qua nempe Deus præbet indicia, quæ regulariter loquendo in humanis persuadent positivum voluntatis affectum: revera tamen illam non esse voluntatem salutis reproborum. Hæc enim evasio stare non potest cum testimoniis SS. PP. à nobis adductis; ergo &c.

Probat. 2. *Ezech. 33. dixit DEUS: Nolo mortem peccatoris, sed magis ut convertatur, & vivat: & ex 1. ad Tess. 4. Hæc est voluntas Dei sanctificatio vestra.* Si enim ibi non esset sermo de voluntate beneplaciti, ex nullo Scripturæ testimonio inferre possemus Deum voluntate beneplaciti velle antecedenter aliquid salutem, cum nullibi expressioribus verbis de aliquo particulari, quam hic de omnibus.

bus omnium salus à Deo optari dicatur. Sed hoc nullus adversariorum concedit; ergo &c. Confirm. 1. Deus complacere potest in possibilitate creaturæ; quæ moraliter defectuosa non sit: & eodem modo displicere in ea, quæ defectuosa est; etenim sicut verum est objectum intellectus, ita bonum est objectum voluntatis, solumque intervenit illud discrimen, quod intellectus est potentia necessaria, voluntas verò libera: sed hoc satis est, ut possit tendere; ergo &c. Confirm. 2. Quia nulla est repugnantia ex parte objecti potentis attingi à potentia intentionali, antequam per statum existat: neque potest esse repugnantia ex parte Dei, cum simplex complacencia nequaquam inducat existentiam objecti: sicuti neque eam inducit sola simplex intelligentia; ergo ex nullo capite repugnat. Confirm. 3. Ex D. Thoma lib. 1. contra Gentes c. 84. n. 4. dicente de Deo: *Qui non vult, nisi ea, quæ sunt, vel possunt esse bona*: atqui ea, quæ possunt esse bona, sunt bona possibilis; ergo &c.

730. 731. Asero 6. Cum Eximio Doctore disput. 3. Metaph. sect. 16. Valentia, Molina, Scoto, pluribusque aliis. Deus non complacet necessariò in creaturis possibilibus. Prob. 1. Omnis bonitas creata limitata est, multisque immixta imperfectionibus: ac proinde neque intensivè, neque extensivè summè bona; ergo cognita plenè, & perfectè, uti cognoscitur à Deo, nequit præviè ad decretum liberum Dei rapere divinam voluntatem, eamque necessitare ad sui amorem, & complacentiam. Probat. consequentia. Quia, ut patet in nobis, quò perfectius bona creata, eorumque defectus, sive positivos, sive negativos contemplamur, eò magis manemus liberi ad ea amanda, vel non amanda: quælibet enim imperfectio, quæ apparet ex parte objecti amandi, sufficiens est ad retrahendum à sui amore voluntatem, alioquin ex sua natura liberam, qualis est divina voluntas; ergo &c. Confirm. 1. Amor efficacax, quo Deus causat creaturas, de facto non est necessarius, sed liber, ut docet fides, ac proinde bonitas possibilis creaturarum, à cuius cognitione Deus dirigitur ad talem amorem concipiendum, liberam relinquit voluntatem divinam ad creaturarum amorem; ergo etiam cognitio, qua proponitur possibilis bonitas, aut malitia, relinquit voluntatem divinam liberam ad simplicem amorem, vel displicentiam. Nulla enim est disparitatis ratio. Confirmat. 2. Major est vis in voluntate divina ad se retrahendum, quàm in bonitate creata purè possibili ad alliciendum; ergo præviè ad decretum liberum Dei necessitari non potest voluntas divina ad illius complacentiam, vel displicentiam.

732. Respondebis ex Vasquez, Arriaga, aliisque bonitatem limitatam creatam non obstare, ne Deus necessariò compleat in illa; quia summa bonitas solum requiritur, ut ad amorem efficacem sui cogat, non autem ut ad sim-

R. P. Gormaz Theolog. Tom. 1.

plicem complacentiam, ut patet in nobis, qui non possumus suspendere complacentiam circa multa objecta, etiamsi non sint summè bona, neque ut talia cognoscantur. Contra tamen primò. Ideo circa multa objecta non possumus suspendere complacentiam; quia subjecti sæpè sumus inadvertentiæ, & ea perfectè non cognoscimus secundum meritum ipsorum; quando enim verè advertimus ea, quæ perfectè cognoscimus, non modò suspendimus, sed verè, & propriè eorum amori resistimus, & ea detestamur: atqui DEUS inadvertentiam habere non potest, sed plenam omnium cognitionem, & comprehensionem; ergo &c. Contra secundò, digniora sunt decreta DEI libera perfectè cognita affectus divini efficacis, quàm creaturæ possibile perfectè cognitæ sint dignæ amore inefficaci: sed decreta possibilis non necessitant ad amorem efficacem; ergo neque creaturæ possibile ad inefficacem.

754. Probat. 2. Perfectissimè volenti solum potest esse necessarius amor objecti adæquantis perfectionem voluntatis: atqui nulla bonitas creata adæquare potest perfectionem voluntatis divinæ; ergo &c. Confirm. 1. DEUS non est minus perfectè liber, quàm sit perfectè Dominus: sed de ratione perfectè Domini est, quòd non necessitetur ab eo, qui pollet inferiori perfectione; ergo de ratione perfectè liberi est, quòd non necessitetur ab eo, qui pollet inferiori perfectione, qualis est perfectio creata. Confirm. 2. ex D. Thoma 1. contra Gentes cap. 81. Et 1. Part. quest. 19. artic. 3. Corp. de Creaturis possibilibus dicente: *Divinam scire habere necessariam habitudinem ad scita: secus divinum velle ad volita*; ergo &c. Conf. 3. Non eodem modo se habent possibilis ut possibilis respectu divinæ voluntatis, ac se habent actualia, ut actualia; peccatum enim possibile, ut possibile non meretur divinam indignationem; neque creatura transgreditur præceptum ullum divinum ex eo præcisè, quòd sit potens peccare: atque adeò non præcedit decretum divinum ordinans illud ut medium ad finem à DEO ut supremo Gubernatore suarum creaturarum intentum: bene verò si actu peccet, aut mereatur; ergo quamvis ex præsuppositione decreti liberi DEI teneatur DEUS aliqua creata amare, aut odio prosequi, secus, si nullum liberum DEI decretum præsupponatur.

SECTIO II.

Solvuntur opposita.

755. Objic. 1. contra primam. Voluntas sequitur rationem: sed ratio non est formaliter in DEO, cum hæc requirat discursum, quo caret DEUS; ergo &c. Confirm. qui habet voluntatem, potest tristari, & dolere: sed DEUS hæc non potest; ergo &c.

X

Resp.

Resp. conc. maj. de subsequente in sub-
stendi conseq. ex dictis num. 238. & neg.
min. quia ratio solum importat intellectum
cognoscentem, non autem requirit discurren-
tem; cum autem in Deo detur intellectus co-
gnoscens ex num. 212. Et si non discurrens
ex num. 238. exinde datur in Deo ratio, et si
non detur discursus. Ad confirmationem dist.
maj. qui habet voluntatem subiectam passio-
nibus conc. perfectissimam, & nulli passioni
obnoxiam neg. maj. & concessa min. neg. con-
conseq. Quia exinde solum infertur DEUM
non habere voluntatem imperfectam, sed per-
fectissimam. Reliqua argumenta, quæ contra
hanc primam assertionem objici poterant,
plenè soluta sunt à num. 219.

756. Objic. 2. contra secundam. Deus est actus
purissimus, & perfectissimus; ergo non habet
potentiam volendi adhuc Logicam, & Meta-
physicam. Retorqueo argumentum. Deus est
actus purissimus; ergo non habet iudicium in-
differens, quo potens sit ad volitionem, &
nolitionem hujus mundi. Resp. Deinde dist.
ant. est actus purissimus realis conc. formalis
ex nostro modo concipiendi, & præcisivè neg.
ant. & conseq. Ratio est, quia licet omnia,
quæ reperiuntur in Deo, identificentur rea-
liter cum actu necessariò voluntatis divinæ,
non ita identificantur formaliter per cognitio-
nem præcipientem ex dictis num. 233.
Reliqua argumenta, quæ contra hanc asser-
tionem fieri poterant, soluta sunt à num.
223.

757. Obj. 3. contra tertiam. Si Deus se integrè, &
perfectè amaret, vel se amaret necessariò, vel li-
berè: atqui neutro modo potest; ergo &c. Mi-
nor quoad secundam partem patet; quia aliter
posset Deus cessare à sui amore. Quoad se-
cundam partem probatur. Libertas finita
nostre voluntatis non rapitur à bono finito;
ergo neque libertas Dei infinita rapietur à bo-
no infinito. Confirm. 1. Coniunctum ex Deo,
& creatura, v. g. ex verbo, & humanitate,
est tam perfectum ac essentia divina (idém-
que esto de decreto libero) sed Deus non amat
necessariò hoc coniunctum, neque decretum
liberum; ergo neque suam essentiam divinam.
Confirm. 2. Qui necessariò amat, se gerit mo-
re pecudum ex necessitate nature, sine ele-
ctione, & dominio sui actus; ac proinde se
gerit imperfectè: atqui DEUS in amore
sui, nequit se gerere imperfectè; ergo &c.
Resp. conc. maj. & neg. min. quoad primam
partem: ad probationem conc. ant. & neg.
consequentiam. Ratio est, quia necessitas
terminandi talem amorem est perfectio rei ne-
cessariò existentis, & summè bonæ: unde di-
vinum prædicatum non esset necessariò exi-
stens, & summè bonum: si talem necessari-
um amorem non terminaret: Bonitas verò
finita non amittit rationem finitudinis, eò
quòd destituta sit tali amore: ac proinde nul-
la est paritatis ratio. Tum etiam, quia summè

bonum eo modo, quo est summè bonum,
est summè felix, & beatum, quæ beati-
tudo absque amore summi boni haberi non
potest. Unde DEUS cum non possit non
esse summè felix, & beatus, exinde nequit
esse, quin habeat necessarium sui amorem.
Hæc autem valdè aliena sunt à limitata bo-
nitate boni finiti.

Ad primam confirmationem dist. maj. est
tam perfectum ex suppositione, quòd sit conc.
per suppositionem necessariam ut sit neg. maj.
& dist. min. non amat necessariò ex supposi-
tione, quòd sit, neg. ex suppositione, quòd de-
ficiat conc. min. & neg. conseq. Itaque con-
iunctum perfectum ex DEO, & creatura
dummodo contingens sit, non continet ne-
cessariò, sed contingenter suam perfectionem;
atque aded non terminat necessariò, sed con-
tingenter suum amorem: at prout existit tale
coniunctum, necessariò terminat amorem sui
iuxta necessitatem coniuncti: Unde si neces-
sitas illius est ex suppositione, etiam necessitas
amoris erit ex suppositione. Si autem neces-
sitas sit, ut semper sit ex suppositione, quòd
semel sit, ut contingit in actu divino libero,
eodem modo correspondebit amor. Si verò
non sit necessitas, ut semper sit, neque corre-
spondebit necessitas, ut semper sit amor con-
iuncti. Uno quidem verbo: necessitas amoris
provenit à bonitate simpliciter infinita;
atque aded eo modo, quo aderit ea bonitas,
correspondet amor, secus aliter. Ad secun-
dam confirmationem dist. maj. se gerit more
pecudum si se irrationabiliter amet. conc. si se
rationabiliter neg. maj. & concessa min. neg.
conseq. Quia amare necessariò id, quòd est
necessariò dignum summo amore, non est ir-
rationabiliter, sed rationabiliter amare, ut per
se patet.

758. Objic. 4. contra quartam & quintam asser-
tionem ex Godoi, & recentioribus Thomistis.
D. Thomas *quest. 19. art. 6.* contra conclusio-
nem asserentem voluntatem Dei semper im-
pleri: ita sibi opponit secundò. Sicut se habet
scientia ad verum, ita voluntas ad bonum: sed
Deus scit omne verum; ergo vult omne bo-
num. Sed non omne bonum sit; multa enim
bona possunt fieri, quæ non fiunt: non ergo
voluntas Dei semper impletur. Huic argumen-
to ita responderet: Ided Deus cognoscit omne
verum: non tamen vult omne bonum, nisi
in quantum vult se, in quo virtualiter omne
bonum existit. Ergo expressè sentit D. Tho-
mas, quòd licet creature possibiles sint bonæ,
nihilominus non amantur à Deo, neque sunt
objectum voluntatis divinæ. Confirmat. 1.
D. Thomas infert Deum non amare omne bo-
num, licet omne verum cognoscat ex disci-
mine, quò intellectus, & voluntas attingunt
sua objecta. Nimirum quia intellectus trahit
res ad se, & eas in se ipso cognoscit. Voluntas
verò fertur ad res ipsas, prout sunt in se ipsis;
ergo ex D. Thoma nullo modo fertur divina
volun-

voluntas ad res creatas : atque adeo istæ non sunt objectum materiale divinæ voluntatis. Confirmat. 2. Quia aliter nullum discrimen subsisteret inter intellectum, & voluntatem, si juxta D. Thomam amaret DEUS creaturas possibiles amore aliquo, quamvis inefficaci, cum neque illas intelligat intellectu efficaci effectiva, sed solum per simplicem intelligentiam; ergo &c.

760. Resp. Conc. ant. neg. conseq. quia D. Thomas non negat in præsentem amorem Dei inefficacem circa creaturas purè possibiles; sed solum efficacem, de quo ibi loquitur; dixerat enim ad primum, quidquid Deus simpliciter vult, fit, licet illud, quod antecederet vult, non fiat. Unde solum negat voluntatem consequentem efficacem, non autem antecedentem, & inefficacem. Ad primam confirmationem dist. maj. Ex discrimine, quo intellectus, & voluntas artriagunt sua objecta cum discrimine inter voluntatem antecedentem, & consequentem, conc. absque eo discrimine neg. maj. & dist. min. Salvatur eodem modo neg. diverso modo conc. min. & neg. conseq. Ratio est, quia discrimen inter intellectum, & voluntatem juxta D. Thomam non stat in eo, quod voluntas simplici affectu non amet possibilia, sed in eo, quod intellectus cognoscat omnia possibilia posse fieri: voluntas autem non vult omnia fieri: atque adeo ex parte intellectus sola scientia simplicis intelligentiæ sufficit, quantum requiritur ad illuminationem, ut res fiant & trahantur: ex parte vero voluntatis sola complacentia inefficax antecedens non est satis, ut detur, quidquid requiritur, ut fiant: atque adeo licet voluntas per eam simplicem complacentiam feratur ad res ipsas, non trahit eas ex non esse ad esse. Neque aliud discrimen est assignabile ex illa doctrina D. Thomæ. Exinde ad secundam confirmationem neg. ant. quia satis clarum apparet discrimen à nobis expositum, cum sola simplex intelligentia sufficiat ad rerum productionem secundum id, quod requiritur ex parte intellectus; licet aliquando ex parte divini domini requiratur scientia media, ut supra diximus. Simplex verò complacentia non sufficit secundum id, quod requiritur ex parte voluntatis.

761. Objic. 5. Ex iisdem. Omnis amor creaturarum, vel mediata, vel immediata liber est Deo: sed si daretur amor creaturarum possibilem, non posset esse liber Deo; ergo &c. Minor probatur. Ideo probat D. Thomas Deum non necessariò, sed liberè creaturas amare; quia bonitas, ratione cujus illas diligit, potest sine illis subsistere, utpote non connexa cum illis: atqui cum possibilibus essentialiter connectitur bonitas, & omnipotentia divina; ergo si creaturas possibiles diligeret, eas necessariò diligeret. Confirm. Ideo Deus necessariò intelligit creaturas possibiles, quia sunt cognoscibiles; & cum eis connecti,

R. P. Gormaz Theolog. Tom. I.

tur: sed etiam sunt amabiles: & cum eis connectitur; ergo &c. Resp. Conc. maj. & neg. min. ad probationem dist. min. Ideo probat. de omni amore neg. de efficaci, & consequenti conc. maj. & concessa min. neg. conseq. Quia amor consequens, & efficax connectitur cum creaturis actualibus, sine quibus omnipotentia, & bonitas divina poterant existere: amor verò liber simplicis complacentiæ non connectitur cum illis, in quo stat D. Thomæ discrimen. Ad confirmationem dist. maj. Ideo præcisè, quia sunt cognoscibiles neg. quia sunt cognoscibiles, & intellectus divinus necessitatur ad cognoscendum omne cognoscibile conc. maj. & dist. min. sunt amabiles, & voluntas divina est necessitata ad amandum omne amabile neg. & non est necessitata conc. min. & neg. consequent. Quia voluntas est libera: secus autem intellectus: adeoque licet voluntas actu non amaret, poterat tamen eam bonitatem possibilem amare, ut docet ipse D. Thomas n. 751.

Objic. 6. Amare est velle bonum alicui: 762. sed ex suppositione, quod Deus creaturam in statu puræ possibilitatis relinquit, nequit illi bonum aliquod velle; ergo &c. Confirm. quando Deus efficaciter vult carentiam existentiam rei possibilem, nullo modo amat illi existentiam, aut bonum aliquod: sed Deus vult carentiam existentiam rei merè possibilem; ergo &c. Resp. dist. maj. est velle bonum juxta naturam amoris conc. supra naturam amoris neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Ratio est, quia simplex complacentia non exigit bonitatem, quæ talis sit per statum, sed quæ revera esset, si fieret; cum autem hanc tendentiam habeat Deus erga plura merè possibilia, ut constat à num. 750. exinde vult illis bonum non quidem supra, sed juxta naturam, & tendentiam simplicis complacentiæ. Ad Confirm. neg. maj. quia licet non amet illi existentiam, quæ bona moraliter sit, amat ei illius existentiam, quæ si daretur, bona moraliter esset. Quinimò plura sunt purè possibilia, quorum carentiam existentiam Deus neque efficaciter, neque inefficaciter vult, sed potius vult inefficaciter eorum existentiam: qualia sunt ipsa opera bona præcepta, quæ non sunt.

Objic. 7. Non potest Deus odio habere peccatum purè possibile; ergo neque amare creaturam purè possibilem. 763. Probat. ant. si peccatum purè possibile posset à Deo odio haberi, etiam posset odio haberi peccator purè possibilis, atque adeo B. Virgo, SS. angeli &c. possent à Deo odio haberi, propter peccatum possibile, quod secundum se spectati potuerunt committere: sed hoc absurdum est, ergo &c. Conf. non potest Deus odio habere id, quod summè necessarium esse videret ad id, quod summè diligit: sed peccatum purè possibile necessarium est ad id, quod Deus summè diligit, cum necessarium sit, ut existat Deus cum peccato possibili connexus; ergo &c. Resp. neg. ant. ad prob. neg. maj.

Ratio est, quia peccatum purè possibile se habet tanquam purus terminus respectu voluntatis ex se potentis peccare, & non peccare: atque adeò non est tali voluntati imputabile ad vituperium. Quinimò est imputabile ad laudè, quòd non peccet cum potuerit peccare. Sic *Eccl. 31. Beatus vir, qui inventus est sine macula, qui potuit transgredi, & non est transgressus, &c.* At verò prædicata possibilia peccati non se habent respectu peccati, ut purus terminus, sed ut illius constitutum, quod si detur, non potest non esse divinæ sanctitati oppositum, atque adeò peccatum purè possibile potens est terminare displicentiam DEI: scelus autem peccator purè possibilis. Vide num. sequenti.

764. Ad confirmationem dist. maj. quòd summè necessariū esse videt tanquam medium ponendum ad sui felicitatem conc. tanquam purum terminum illius neg. maj. & dist. eodem modo min. neg. conseq. Ratio est, quia, ut peccatum sit possibile, non est necesse, ut Deus illum in illud influxum habeat: neque possibilitas rei intrinseca est ab ulla causa ponenda, ut possibilitas sit, cum non sit ens per statum, sed per alienationem. Atque adeò ut aliquid cum re ut possibili connectatur, necesse non est, quòd respiciatur à voluntate, vel approbative, vel ut medium ponendum, quòd requirebatur, ut non respiceretur ut purus terminus. Quando autem aliquis vult unum connexum cum altero, respiciendo illud alterum ut purum terminum, non est necesse, quòd amor unius connexi cum altero sit amor alterius: sic qui amat scientiam visionis de peccato Anti-Christi, non exinde amat peccatum Anti-Christi. Quinimò duo connecti possunt respiciendo se per convenientiam, vel per contrarietatem: quando autem se respiciunt per contrarietatem, quam optimè possum amare unum extremum, quin alterum amem: sic amo voluntatem, quam Deus habet de puniendo peccato, quin amem peccatum. Omnipotentia autem non connectitur cum peccato possibili per convenientiam in linea morali, sed per contrarietatem: nam peccatum possibile, licet non sit malum morale formaliter elicitorum, vel per statum, est tamen malum morale objective consideratum: atque adeò amor omnipotentiae nequaquam est amor peccati possibilis, sed potest esse vera displicentia.

765. Objic. 8. contra sextam. Peccatum actuale, & existens necessariò displicet Deo: opus etiam honestum actuale, & existens necessariò ipsi placet: tum etiam placet necessariò Deo ex suppositione existentiae humanitas Christi divini infinite sancta, ergo & bonitas possibile placet Deo necessariò, & malitia moralis objectiva possibile displicet ipsi necessariò. Respondent aliqui cum Isquierdo *disp. 33. q. 6. prop. 1.* Bona actualia nequaquam

placere Deo necessariò quoad exercitium, neque ita displicere necessariò peccata, sed solum quoad speciem, quatenus Deus non potest elicere actum approbativum peccati actualis, neque reprobativum operis actualis honesti: artamen manere liberum quoad exercitium, cum nullus sit titulus, ex quo cogatur ad eliciendum aliquem actum amoris circa opera honesta, vel displicentiae circa actualia peccata. Caterum, quia ista solutio nequaquam placet.

Resp. conc. ant. & neg. conseq. Quia Deus ex suppositione, quòd velit aliquem finem, quem poterat non velle, tenetur velle media necessaria ad finem, eo modo, quo necessaria sunt: cum autem finis creaturum rationalium actualium, quæ possunt honestè, & inhonestè operari, sit tanquam servos Deum Dominum colere, eo ipso, quòd Deus velit eas actu producere, eisque det libertatem ad utrumque, non potest eas exonerare ab hoc titulo servitutis. Unde non respicit eas operationes ut purum terminum: adeòque non potest non complacere in operibus honestis, quibus ipsum colunt: neque potest non displicere in peccaminosis, quibus ipsum offendunt. Hæc autem necessitas non provenit præcisè ex ipsa bonitate, aut malitia actionis create, sed ex ipso etiam decreto DEI libero actuali, & elicto, quæ præparat libertatem ad utrumque expeditam ad finem sui cultus, & honorationis: Illud enim decretum simul est volitio affectiva saltem inefficax, aut indifferens operis boni; & volitio saltem inefficax, aut indifferens operis peccaminosi; cum sint media ad finem à Deo intentum, quo sine Deo se privare non potest, dummodo ita sint constituta suæ creaturæ: cum autem, ut creaturæ sint possibiles, nequaquam requiratur tale decretum Dei liberum respiciens eum finem à Deo intentum, exinde non manet titulus necessitatis in Deo ad necessariam displicentiam, aut odium possibilem: bene verò actualium.

Quinimò doctrina nostra satis constare videtur ex Scriptura. Sic *Psal. 44. Dilexisti justitiam, & odisti iniquitatem. Sap. 12. Quos exhorruisti Domine, quia odibilia tibi opera faciebant. Et 14. Similiter odio est Deo impius, & impietas ejus. Eccl. 12. Si bene feceris, scito cui feceris, & erit gratia in bonis tuis multa: Beneficio justo, & invenies retributionem magnam. & si non ab ipso, certè à Domino. Altissimus odio habet peccatores, & miseris est penitentis. His Scripturæ testimoniis consonat Tridentinum sess. 6. can. 6. dicens: Si quis dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas malas facere, sed malas opera ita ut bona Deum operari, non permittit solum, sed etiam proprie, & per se, adeò ut sit proprium opus ejus non minus proditio Jude, quam vocatio Pauli, anathema sit. Qui*

Quibus in verbis satis indicatur decretum divinum applicativum omnipotentiae; ut homo constituitur liber ad bonum, & malum, ex parte Dei tendere affectivè ad bonum, & reprobativè ad malum ob rationem datam numero superiori. Unde adest clarus titulus in ordine ad necessitatem in Deo, ut eliciat actum complacentiae circa opera honesta actualia, & displicentiae circa peccaminosa. Qui quidem titulus nequaquam adest in ordine ad possibilia.

766. 768. **Objic. 9.** Simplex amor necessarius possibile est perfectio nulli alij perfectioni repugnans. ergo concedenda est Deo. **Confirm. 1.** Ad rectitudinem divinae voluntatis pertinet, quod sit summè propensa ad omne bonum: atqui summa propensio ad bona possibilia aut consistit in complacentia necessaria de ipsis; aut illam secum affert; ergo &c. **Confirm. 2.** Perfectius amat Deum, qui vult illi bona intrinseca, & extrinseca, quam qui vult sola intrinseca: atqui Deus necessariò se amat perfectissimè; ergo necessariò vult bona extrinseca, nempe creaturas possibiles. **Confirm. 3.** In Deo non datur pura omisio: neque potest dari amor peccati possibilis, aut odium operis honesti possibilis; ergo datur necessariò simplex complacentia, & displicentia.

769. **Resp. neg. ant.** quia ille necessarius amor pugnat cum libertate divina, quæ à nullo purè creato cogi potest ad amorem, vel odium: adeoque solum potest necessitari ex titulo sui decreti liberi, qualis titulus non adest in linea necessitatorum. Ad primam confirmationem dist. maj. summè propensa ad omne bonum quoad speciem conc. quoad exercitium actus erga illud subdist. Si adest titulus proportionatus necessitati divinae voluntatis conc. si non adest neg. min. & consequ. ut constat ex dictis. Ad secundam confirmationem retorqueo argumentum: Perfectius amat Deum, qui vult illi efficaciter simul bona intrinseca, & extrinseca, quam qui vult in efficaciter extrinseca: atqui Deus necessariò se amat perfectissimè; ergo non solum ineffaciter, sed efficaciter vult sibi necessariò bona extrinseca.

770. **Respondeo deinde dist. maj.** qui vult per amorem debito suæ felicitatis proportionatum conc. non proportionatum neg. maj. & concessa minori neg. consequentiam. quia Deus independentè ab amore cujusvis creaturæ est perfecte jam, & adæquatè felix: & sic non indiget ad sui felicitatem amore ullius rei sibi extrinsecae; nec ulli debet talem amorem; cum à nullo alio suam felicitatem acceperit: at creatura suam felicitatem à Deo debet accipere; nec solvet debitum amando ea omnia, quæ Deo potest amare: adeoque perfectius se exercet, quando plura bona illi amat. Unde nulla est paritas ex hoc titulo à creatura ad creatorem. Ad tertiam confirmationem neg. consequ. quia iste actus positivus: nolo de creaturis possibilibus complacere, aut displicere,

non est pura omisio: & tamen est sufficiens ad excludendam complacentiam, & displicentiam: sicuti actus, quo dico: Neque amo Petrum, neque illum odio habeo, non est pura omisio, neque amor, aut odium Petri.

SECTIO III.

De objecto formali voluntatis divinae.

771. **Suppono 1.** Duplex assignari à Philosophis, & Theologis objectum formale: alterum quidem intrinsecum, & alterum extrinsecum. Intrinsecum dicitur illud, quod intrinsecè attingitur per actum voluntatis, & sic amatum est ratio amandi objectum materiale. Extrinsecum est, quod non attingitur formaliter per actum tendentem in objectum materiale, sed per actum, à quo iste dependet vel tanquam ab imperante vel exercite excitante voluntatem ad prædictum actum prout cognitum utilem ad suum finem imperantis: sic conclusio, quæ formaliter reflectit supra præmissas, dicitur habere pro objecto formali intrinseco objectum præmissarum: Ea autem, quæ non reflectit supra illas, quia tamen eis innititur, dicitur habere pro objecto formali extrinseco objectum præmissarum. **Suppono 2.** Actum voluntatis non posse aliter, quam ex sua tendentia discerni. Quare si ex affectu, quo tendit aliquis actus in objectum suum, appareat animus voluntatis amplectens objectum materiale, propter duo objecta formalia: quæ ita coexistunt, ut amplecteretur idè objectum materiale, quocumque ex his formalibus deficiente; dicitur actus pertinens ad utramque speciem objecti formalis. Sic actus, quo dico, volo invitere aegrotum, quia amicus est, & quia superior præcipit, ita ut amarem illum solum propter amicitiam, aut solum propter præceptum, dicitur actus pertinens ad amicitiam, & obedientiam. His positis

772. **Affero 1.** Nullum datur objectum formale physicè motivum actus divinae voluntatis; bene verò per identitatem motivum, quod est ipse Deus. **Prob.** Quia objectum physicè motivum esset productivum divinae volitionis, ut constat à n. 334. Objectum verò per identitatem motivum est, quod identificatur cum divina volitione, atqui divina volitio utpote improducta, non habet objectum, à quo producatur: deinde cum sit identificata cum Deo, quem amat, & à cuius bonitate movetur, habet objectum per identitatem motivum; ergo &c. Reolantur ea, quæ dicta de scientia n. 334. & hic proportionaliter applicentur.

773. **Affero 2.** Bonitas divina est objectum formale intrinsecum vel extrinsecum, & ratio formalis, sub qua divina voluntas movetur ad volendum, quidquid vult. **Prob. ex Proverb. 16.** *Universa propter semetipsam operatus est Dominus.* Ubi ly propter, licet ab aliquibus intelligatur de causa efficienti, ab omnibus verò ferè Philosophis, & Theologis intelligitur de ratione

ratione motiva; ergo tam bona, quæ Deus agit, quam mala, quæ permittit, ex motivo suæ bonitatis agit, & permittit, tamquam instrumenta nimirum suæ bonitatis, & attributorum justitiæ, misericordiæ &c. Unde quicumque actus divini vel habent formaliter istud motiivum, vel inmittantur, & descendunt ab actu habente tale motiivum: adeoque attingunt semper suum objectum materiale propter Deum, tamquam propter motiivum vel intrinsecum, vel extrinsecum ex n. 771. Quo in sensu intelliguntur testimonia SS. PP. asserentium, Deum ratione sui velle omnia, quæ vult, ut notavit Ruiz *disp. 3. de vol. sect. 1.*

774. *Assero 3.* Plures formalitates actu divini voluntatis habent pro objecto formali intentionaliter motivo bonitatem creatam. Probatur 1. Objectum formale intentionaliter motiivum, est ratio, quam de suo amore reddit amans, ut constat à n. 270. & 333. Sed Deus sæpe dat bonitatem creatam pro ratione sui amoris; ergo &c. Prob. min. ex *Gen. 22.* ubi Angelus Domini dixit Abrahamo: *Per me metipsum juravi dicit Dominus, quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo unigenito &c. benedicam tibi:* id est. Quia voluisti Filium tuum in holocaustum offerre, & ad eum immolandum fecisti, quidquid tibi præceptum erat: ubi ratio, quam reddit Deus de suo amore, sive motiivum benedicendi Abrahamo, fuit, quia fecit rem hanc: sed res illa facta est quid purè creatum; ergo &c. Confirm. ex *Sap. 11.* Ubi Deus dicitur dissimulare peccata hominum propter poenitentiam, quibus plures sunt similes locutiones in Scriptura, quas asserit citatus Ruiz; ergo &c.

775. *Prob. 2.* Deus vult præmiare Petrum, & non Paulum, quia Petrus elicit merita, & non Paulus: item Paulum punit, & non Petrum, quia Paulus habet peccatum, & non Petrus: sed meritum, & peccata sunt quid purè creatum; ergo &c. Confirm. 1. Deus cognoscit creaturas in se ipsis propter suam veritatem, ut constat n. 337. adeoque sunt objectum formale intentionaliter motiivum divini intellectus; ergo etiam poterit amare bonitatem creatam propter se ipsam: adeoque erit objectum formale motiivum divini voluntatis. Consequentia tenet, quia non minus veritas pertinet ad intellectum, quam bonitas ad voluntatem. Discrimen enim à libertate desumptum nullum est, cum libertas ad amandum non excludat, sed includat potentiam ad amorem; ergo &c. Confirm. 2. In Deo dantur omnes illæ virtutes morales, quæ nullam involvunt imperfectionem, v. g. misericordia, beneficentia, liberalitas, patientia, & sic de alijs. Sic S. Cyprianus *tract. de bono patient.* ait: *Est enim nobis cum Deo virtus ista communis.* Atqui virtutes morales respiciunt pro objecto formali bonitatem creatam; ergo &c.

776. *Obj. 1.* Contra primam. Sola formalitas omnipotentia est objectum formale motiivum

divini amoris; ergo non sunt omnia divina prædicata plenè, & perfectè sumpta. Prob. ant. Objectum formale divinum est ratio ultimi finis: sed ratio ultimi finis stat in sola formalitate omnipotentia: etenim ratio primi Principij, & ratio ultimi finis in eodem formaliter consistunt; ergo &c. Hoc argumentum, si bene expendatur, potius probat, quod sola Paternitas sit objectum formale: cum Deus prius producat ad intra, quam ad extra. Resp. deinde neg. ant. Ad probationem conc. maj. & neg. min. Nam ratio ultimi finis constituitur per id, per quod aliquid est à se infinite amabile, quod non solum convenit formalitati omnipotentia, sed cuicumque divina perfectioni: omnipotentia autem solum convenit ratio primi principij ad extra.

Obj. 2. Contra secundam. Deus non potest necessariò se amare ut finem sui amoris; ergo neque intrinsecè, neque extrinsecè respicit suam bonitatem, ut objectum formale. Prob. ant. si se necessariò amaret ut finem, necessariò amaret creaturas possibiles, quæ utpote connectæ cum Deo sunt medium ad existentiam Dei: atqui non amat necessariò creaturas possibiles, ut constat à n. 752. ergo &c. Resp. neg. ant. Ad probationem neg. maj. nam creaturæ possibiles non sunt medium, sed purus terminus respectu essentia necessaria Dei, ut n. 763. Atque adeò potest Deus se necessariò amare, quia eas necessariò amet: amor enim necessarius, quo Deus se diligit, non est per modum desiderij tendentis ad media necessaria ad finem, sed per modum fruitionis, & gaudij, quæ quidem tendentia vel nulla requirit merita: vel si aliquando respicit, supponit illa jam posita; unde respicit ea, ut purum terminum, quod manifestè patet experientia. Sic qui gaudet de hereditate possessa ex patre mortuo, non necessitatur ad amorem, aut executionem mortis paternæ: qui gaudet de filio optimis moribus instructo habito ex adulterio, non necessitatur ad gaudendum de peccato. Qui gaudet de sanitate possessa, non necessitatur ad amorem, aut executionem medicina, & sic de millenis alijs.

Objic. 3. contra tertiam asserentem. Nulla bonitas creata potest esse respectivè ad Deum principale volitum, ut habet D. Thomas 1. *contra Gentes c. 74.* atqui objectum formale est principale volitum; ergo &c. Confirm. 1. Quæcunque divina volitio amat se propter suam bonitatem, ut inferitur ex *Dyon. c. 1. de div. nom.* ergo non potest amare bonitatem creatam propter ipsam. Confirm. 2. Quælibet formalitas divina volitiois habet summam perfectionem moralem ex objecto motiivo: sed non potest habere summam perfectionem moralem ex bonitate creata: ergo &c. Confirm. 3. non potest in Deo dari una volitio perfectior aliâ: atqui ea, quæ haberet pro objecto formali intrinsecè bonitatem divinam esset, perfectior illâ, quæ haberet pro objecto formali in-

trinfeco bonitatem creatam; ergo &c. Resp. conc. maj. & neg. min. quia nomine principalis voluti non intelligit D. Thomas objectum formale, sed virtutem intrinsecam potentia, ut constat à n. 365. ex defectu hujus doctrinae longè deviant adversarii, à vera intelligentia divi Thomæ.

779. Ad primam confirmationem conc. ant. & neg. conseq. quia nullatenus implicat, quòd eadem volitio moveatur à duplici objecto formali: imò sæpè ita contingit, ut constat ex n. 771. In Deo autem ita contingere, non solum ex ratione, sed etiam ex Scriptura nobis constat, ut patet à num. 774. Exinde movetur Deus à bonitate creata, ita, ut ea formalitas, & recta tendentia actus verè maneret, quantumvis non haberet pro objecto formali intrinsecò, sed solum extrinsecò bonitatem divinam. Quod requiritur, ut pertineat ad virtutem moralem, quam admittunt in Deo SS. PP. ex n. 775. ut bene notavit Hurradus. Unde virtutes morales non distinguuntur in D. E. O à Theologis, sicut in nobis per actus entitativè distinctos, sed per formalitates diversas; quatenus formalitas Theologica respicit pro objecto formali intrinsecò bonitatem divinam: moralis verò bonitatem creatam: Ita ut eadem virtualitas sub duplici formalitate ad duplicem virtutem ex modo suo tendendi pertineat, juxta dicta n. 771.

780. Ad secundam confirmationem dist. maj. ex objecto motivo intrinsecò, vel extrinsecò conc. semper intrinsecò neg. maj. & concessa min. neg. conseq. Ratio est, quia formalitas tendens in bonitatem creatam, nequit in Deo stare sine altera formalitate tendente intrinsecè in bonitatem divinam, qua ipse actus propter suam divinam bonitatem se amat, & cum qua realiter, & virtualiter identificatur ex numero superiori. Atque adeò non minus connectitur cum illa, quam actus imperatus cum imperante: quod sufficit, ut secunda formalitas ex modo nostro concipiendi non ficto habeat pro objecto formali extrinsecò bonitatem divinam. Ad tertiam confirmationem dist. maj. Perfectior alia intrinsecè, & entitativè conc. extrinsecè, & præcisivè neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Quia licet in Deo omnes perfectiones sint æquales intrinsecè, & entitativè: secus autem extrinsecè, & præcisivè ex nostro modo concipiendi, ut constat ex n. 232.

781. Objic. 4. Objectum formale voluntatis est finis volentis: sed bonitas creata non potest esse finis Dei; ergo non potest esse objectum formale voluntatis divinæ. Confirm. 1. Objectum formale voluntatis est quasi centrum amoris ab eo finalizati, in quo quiescit amans: sed bonitas creata nequit esse centrum, in quo quiescat Deus, neque potest finalizare actum divinum; ergo &c. Confirmat. 2. Bonitas creaturæ stat in convenientia cum suo ultimo fine; ergo non potest amari propter bonitatem creaturæ, nisi ametur propter ultimum fi-

nem, seu propter bonitatem divinam. Conf. 3. Actus specificatur à suo objecto formali: sed actus voluntatis divinæ nequit specificari ab objecto creato; ergo &c. Confirm. 4. Deus essentialiter est Dominus cujusque creaturæ, & hæc est sub dominio Dei: sed res Domini non potest amari nisi ut utilis Domino, & propter bonitatem Domini; ergo &c.

Resp. dist. maj. Est finis vel simpliciter, vel secundum quid conc. maj. semper simpliciter neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Ratio est, quia finis simpliciter est, qui respicitur ex affectu voluntatis cum majori appreciatione super omnia essentialiter ab ipso distincta: Finis verò secundum quid non exigit talem tendentiam voluntatis, sed solum, quòd voluntas ab eo moveatur absque tali appreciatione. Quod patet evidenter in virtutibus moralibus, quæ solum attingunt pro objecto bonitatem creatam, quin appetunt illam supra bonitatem divinam: Ad primam confirmationem dist. maj. est quasi centrum simpliciter neg. secundum quid conc. maj. & dist. min. neg. conseq. ut constat ex dictis. Ad secundam confirmationem dist. ant. Inconvenientia transcendentali omitto; prædicamentali conc. ant. & neg. conseq. Quia illa bonitas transcendentalis non solum potest amari ut bona Deo, sed quia in se bona, ut patet in virtutibus moralibus. Sic creatura transcendentaliter dicens ordinem ad creatorem, potest amari non solum ut bona creatori, sed ut bona sibi, aut aliis. Ad tertiam confirmationem dist. maj. Specificatur extrinsecè conc. intrinsecè neg. & dist. min. neg. conseq. Quia objectum realiter distinctum ab actu non specificat intrinsecè, sed extrinsecè actum: actus enim intrinsecè specificatur à sua tendentia in objectum. Ad quartam conc. maj. & neg. min. Quia res Domini, cum non solum habeat bonitatem transcendentalem, quæ est bona Domino, sed quæ in se est honesta, potest amari non solum ut bona Domino, sed propter suam honestatem. Ad objectum enim formale voluntatis satis est, bonum, sive honestum, sive utile, sive delectabile.

Obj. 5. Affectus divinus habens pro objecto formali bonitatem creatam esset imperfectus in genere moris; ergo est impossibilis. Prob. ant. Ille actus est imperfectus in genere moris, cui aliqua talis generis perfectio deficit; sic talpa in genere animalis est animal imperfectum, quia deficit illi visus, qui est talis generis perfectio: sic attritio definitur à Tridentino dolor imperfectus; quia ei deficit respectus intrinsecus, & motivum charitatis, quod est perfectio in genere doloris. Et angelus in ratione entis est imperfectus, quia plures entis perfectiones ei deficiunt: atqui si effectus divinus moveretur formaliter ex bonitate creata, deficeret ei in genere moris honestas charitatis divinæ; ergo &c. Confirm. Affectus, qui non adæquat amabilitatem objecti, est imperfectus: sed ille affectus non adæquaret amabilitatem objecti;

cum

cum objectum etiam esset amabile propter bonitatem divinam; ergo &c.

784. Resp. neg. ant. ad probationem dist. maj. qui deficit eminenter, realiter, aut entitative, omitto, extrinsecè, & præcisivè ex modo nostro concipiendi neg. maj. & dist. min. neg. conseq. Quia ille actus utpote identificatus cum Deo, intrinsecè, & entitative habet jam omnem perfectionem in quocunque genere possibilem, quam in suo genere realiter, & entitative non habet, aut talpa, aut attritio, aut angelus, aut quævis alia creatura in genere entis. Quinimo ad perfectionem summam satis est omnem perfectionem vel formaliter, vel eminenter continere, quin requiratur continentia formalis, ut patet in paternitate, quæ formaliter non continet perfectionem filiationis, sed solum eminenter, prout habet identitatem cum natura continente omnem perfectionem sine imperfectione, ut cum Augustino diximus numero 74. Actus autem liberi cum identificentur etiam cum natura, perfectissimè continent eminenter omnem perfectionem. Neque adhuc virtualiter deficit illi terminationi ea perfectio, ut constat n. 779. sed solum præcisivè, prout ea tendentia concipitur à nobis in ordine ad amandam propter se bonitatem creatam, præcindendo ab amore bonitatis divinæ, quæ præcisio non excludit positivè aliam perfectionem, ut constat ex n. 232. Ad confirmationem dist. maj. qui non adæquat eminenter, realiter, aut entitative conc. solum præcisivè ex nostro modo concipiendi neg. maj. & dist. min. neg. conseq. ut constat ex dictis.

785. Fit 1. Non esse omnino idem objectum materiale, & formale volitionis divinæ necessariæ, & objectum materiale, & formale volitionis divinæ liberæ. Fit 2. Voluntatem divinam

juxta diversas tendentias posse etiã exercere circa objecta sua diversos affectus: aliquando enim exercetur per voluntatem antecedentem, quæ se habet pro signo priori naturæ ad elicientiam alterius actûs; voluntas enim antecedens non requirit connexionem essentialem cum objecto voluto, ut patet in volitione divina, quæ Deus vult omnes homines salvos fieri, & tunc vocatur intrinsecè indifferens: voluntas verò consequens solet connecti cum objecto voluto, & tunc vocatur intrinsecè efficax. Sic voluntas divina dandi præmium propter merita prævisa connectitur cum præmio, & voluntas conferendi supplicium propter prævisa delicta connectitur cum supplicio. Exinde Damascenus lib. contra Manicheos circa finem ait: *Primaria voluntas est id, quod quisquam ex se ipso vult: Secundaria verò id, quo earum rerum, quæ contingunt, causa vult.* Pariter distinguunt in Deo Theologi voluntatem signi, & beneplaciti. Voluntas beneplaciti dicitur illa, per quam DEUS propriè, & formaliter aliquid vult: atque adeo re ipsa existit in Deo. Voluntas signi dicitur aliquis effectus externus, seu aliqua operatio externa, quæ ejus voluntas nobis significatur ad eum modum, quo testamentum indicans voluntatem testatoris vocatur voluntas testatoris, & ultimus codicillus dicitur ultima voluntas. Signa verò, & indicia, quæ apud nos indicant aliquam in Deo volitionem, assignantur communiter quinque hoc versiculo comprehensa. *Præcipit aut prohibet, permittit, consulit, implet.* Unde voluntas signi contrahi potest & ad voluntatem beneplaciti, & ad voluntatem Dei metaphoricam, qualis est illa *Gen. 6. Penituit Deum, quod hominem fecisset in terra.* Ex quibus deducet alios divinæ voluntatis affectus.

DISPUTATIO XIV. DE CONSTITUTIONE ACTUS DIVINI LIBERI.

786. Quæstionem aggredimur inter omnes Theologicas difficillimam; pro qua multi plurimum defudarunt: Hinc variae sententiæ, quarum nulla adhuc planè satisfacit. Mysterium enim est à nobis pro statu hoc imperceptibile. Difficultas agnoscetur ex ratione dubitandi, quam sic propono. Deus liber est: Libertas enim, cum sit perfectio sine imperfectione verè, & propriè convenit Deo ex Resp. data n. 202. Quod etiam docet fides *Pf. 134. Omnia, quæcunque voluit Dominus, fecit.* Et *Pf. 93. Deus ultionum liberè egit.* Rursus Deus ex intrinseca sua perfectione simplicissimus est omnis expers compositionis: simplicitas autem, licet non excludat identitatem perfectionum inter se, vel in tertio, excludit tamen unionem, quæ requiratur, ut Deus perfectiones suas habeat; aliter non esset simplex.

omnino contra definitionem Lætanensis Maximi c. 3. Quæ habetur etiam, *de Summa Trinitate, & Fide Catholica cap. 1.* & constabit n. 392. Unde volitio Dei libera, utpote intrinseca perfectio volentis non potest uniri cum voluntate divina: sed debet cum ea identificari. Quomodo autem potest identificari cum voluntate? Voluntas enim divina est indefectibilis: volitio autem libera eo ipso, quod libera sit, potuit non existere: atque adeo est defectibilis. Quomodo autem potest reperiri identitas inter rem indefectibilem, & defectibilem? En maximam hujus disputationis difficultatem. Pro qua

